

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Armi Krajowej
Polej
tel 0046 5 22 186
swacke.pl
0502736
KIP 956 16 25
KF
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Brodnica
Zwz-AK
+ Cherek Edward
ps. "Grzywacz"
M: 1365/2231 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — Cherek Edward
K. 1365/2231 Pom.
Brodnic w. J. W. S. - AK

I/1. Relacja k. 3 s. 1-3

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. — s. —

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu przed 1939 r. —

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne... —

IV. Korespondencja

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. 4

VI. Fotografie brak.

I/1. Relacja - Cherek Edward

1. Relacja Janusza Drengowskiego o działalności Edwarda Cherka, napis, kserokop. (relacja z kwietnia 1993)

k. 3 s. 1-3

Omyłk. w k. osobowej

Wpłynęło dnia 7.04.93
Licz. 451/A/93

1

J. Dziempowski
nr: 298/905 Pom
- Głosp. Brodnica

RELACJA

Janusza Bierzgowskiego, ur. 16 czerwca 1924r. w Toruniu, zamieszkałego w Poznaniu przy ul. Kasprzaka 34^b m.10 -żołnierza Armii Krajowej- pseud. "Kruk" /Archiwum Pomorskie Armii Krajowej - sygn. M-305/80 EDWARDZIE CHERKU -patrz "Szkice Brodnickie" -1988r. - str. 257 i 259.

Edwarda Cherka poznałem bliżej w 1937r. po wstąpieniu do Gimnazjum w Brodnicy i równocześnie do Drużyny Harcerskiej im. Tadeusza Kościuszki przy w/w Gimnazjum. Zostałem przydzielony do zastępu, którym kierował właśnie Edward Cherek. Był on starszym bratem mego serdecznego przyjaciela i kolegi z ławy szkolnej, Konrada Cherka, późniejszego żołnierza Armii Krajowej - pseud. "Cemka".

Z Edwardem Cherkim spotkałem się ponownie wczesną wiosną 1942r. w Biurze Pomiarów brodnickiego magistratu, gdzie pracowaliśmy obydwaj jako robotnicy polowi.

W tym czasie Edward Cherek zaproponował mi wstąpienie do tajnej organizacji, której celem było przygotowanie młodzieży polskiej do walki z okupantem i do czynnego oporu wobec terrorku stosowanego przeciw ludności polskiej. Oficjalnej nazwy tej organizacji nie znałem i do dziś nie jestem pewien, czy były to "Szare Szeregi" ?

System organizacyjny polegał na układzie "piątkowym", w którym tylko jedna osoba - dowódca "piątki" - miała kontakt z sąsiednim ogniwem. Dowódcą naszej "piątki" był właśnie Edward Cherek, który posiadał pseudonim "Grzywacz", a członkami, oprócz mnie :

- Konrad Cherek, pseud. "Cemka"
- Teofil Tulibacki, pseud. ?
- Marian Sobociński, pseud. ?

Moim pierwszym zadaniem było przyuczenie się pod nadzorem Teofila Tulibackiego, pełniącego w magistracie brodnickim funkcję fotografa i światłokopisty, do tej właśnie pracy, co w niedalekiej przyszłości okazało się decyzją słuszną. Latem 1942r. w/w powołany został do wojska niemieckiego, gdyż rodzice jego przyjęli III grupę narodowości niemieckiej "Eindeutschung".
/ Teofil Tulibacki zginął pod Charkowem /.

Na polecenie Edwarda Cherka, wykonując oficjalnie zdjęcia aresztantów na polecenie policji kryminalnej, miałem obowiązek dowiadywania się dyskretnie o rzeczywistej przyczynie aresztowania i w miarę możliwości przechwytywania grypsów dla rodziny aresztanta. Po pewnym czasie doszedłem do dość dużej wprawy w tym zakresie, nie budząc podejrzeń dyżurującego policjanta. W pewnym okresie polecono mi wykonywanie odbitek fragmentów map, lecz działanie to zostało dość wcześnie zaniechane jako zbyt ryzykowne.

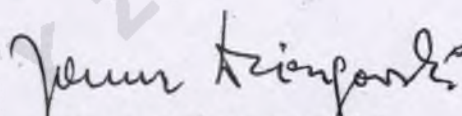
Edward Cherek urodził się w 1920r. w leśniczówce w Borach Tucholskich, jako pierwszy syn leśniczego, który zmarł przed pierwszym moim spotkaniem z rodziną Cherków. W 1940r. Edward został wywieziony na przymusowe roboty rolne w okolice Bremy. Z uwagi na stale pogarszający się stan zdrowia został pod koniec 1941r. zwolniony i po powrocie do Brodnicy skierowany przez miejscowy Arbeitsamt do pracy w brodnickim Biurze Pomiarów. Pracował tam do momentu aresztowania go przez Gestapo w noc sylwestrową 1942/43r. wraz z wielu innymi młodymi mieszkańcami Brodnicy. Wśród wówczas aresztowanych pamiętam nazwiska prof. Jana Szynkiewicza, jego trzech synów: Leonarda, Gerarda i Wincentego, Leszka Zdrojewskiego, Włodzimierza Bielawskiego i Feliksa Słoszewskiego / po kilku dniach został zwolniony

z Gestapo w Grudziądzu./

Z chwilą aresztowania ustała wszelka działalność zdekompletowanej "piątki", wszelkie materiały obciążające zostały zniszczone, pozostało jedynie pełne najwyższego napięcia oczekiwanie, czy nasz dowódca w obliczu tortur i śmiertelnego zagrożenia załamie się i wyda nazwiska pozostałych członków "piątki". Wierny przysiędze nie załamał się i po strasznym śledztwie w grudziądzkim Gestapo wraz z pozostałymi współaresztantami został zesłany do obozu koncentracyjnego w Stutthofie, gdzie na skutek dotkliwych obrażeń odniesionych w śledztwie i na skutek krańcowego wycieńczenia zmarł dnia 17 kwietnia 1943r.

Zbliżyła się 50 rocznica Jego bohaterskiej śmierci i ona zmobilizowała mnie do napisania tej relacji, na zakończenie której choć w ten sposób pragnę złożyć hołd pamięci wspaniałego Kolegi i Przyjaciela, który pozostał dla mnie wzorem i przykładem gorącego patriotyzmu, harcerskiej uczciwości i nieugiętej woli.

Poznań, w kwietniu 1993r.

Janusz Dzierzgowski

T: K: 1365/2231 Pom.

Brodnice

Cherek Edward

V. Karty informacyjne

lc. 4

Brodzice

1

Cherech Edward

H Brodnicy dostawony do grupy miżniós
miżniós 31.12.42r. a miżniós H
Rypnic do Grudzióche. Osedrony H Stutthof,
goluc zmerit.

roh. T. i Leinichow H., Mijs. Brodnicy, I/1 s. 3

III / sm. 6

HMM-PT

Brodnica 2
242 - AK

+ Charek Edward

zob. nr 11-305 Dzierzgowskiego Janura str. 8

Był kaprysią Janura Dzierzgowskiego u siebie
wielokrotnie wraz z raris piątko (K. Cherek, T. Tulibacki,
d. białogostki i M.N.)

Dzierzgowski przekazywał E. Cherekowi odbitki zdjęć аресто-
wanych. E. Cherek aresztowany na przełomie 1942/43
wraz z szynkarzami, Zdrojewskim, Błoszewskim
przewieziony do gaudisato, zginął w Stettelhofie 17 marca
1945.

RW

Cherek Edoard ....

Braslowo 3
242...

osobeli organizacij: hawerskiy
zapymnisi Janina Szirapowichisa 1942r.
arrestowany, wiaz z celym kierownictwem
pocz. Gestapo i zamordowany 17.IV.1943r
w Stutthofie.

Śn. wlozyc Janina Szirapowichisa M-298

Prus.

a Cherek Zygfryd [Edytard] Brodnice
Szer. Szer. 4

Wiadomość 1942r. wprowadzić do
konspiracji - Szer. Szer. - Dzierżogowski
Janusza.

ob: Wultanski J. "Aby pamięć o nich
nie zginęła", Brodnice 2000, str. 62

Wst. X 100

Cherek Edward

